

ÅRSRAPPORT 2016

Kompetansesenter rus – region vest Stavanger ved Rogaland A-senter as

INNHold

Korus vest stavanger, årsrapport 2016.....	4
1 Rusmiddelforebygging som en del av folkehelsearbeidet.....	4
Kap. 1.1 Vurdering av måloppnåelse.....	5
Kap. 1.2 Kvantitativ del	5
Kap. 1.3 Oversiktsarbeid: UngData – «Ung i Rogaland»	8
Kap. 1.4 Planlegging etter Plan- og bygningsloven.....	9
Kap. 1.5 Ansvarlig alkoholhåndtering.....	10
Kap. 1.6 Rusmiddelforebyggende arbeid i skolen.....	11
Kap. 1.7 Arbeidsliv og rus – alor.....	12
Kap. 1.8 Rus blant eldre	14
Kap. 2 Tidlig Intervensjon (TI).....	14
Kap. 2.1 Vurdering av måloppnåelse.....	14
Kap. 2.2 Kvantitativ del	15
Kap. 2.3 Bedre tverrfaglig Innsats – BTL.....	16
Kap. 2.4 Opplæringsprogrammet «Barn i Rusfamilier" – BIR.....	17
Kap. 2.5 "Mot til å se - evne til å handle"	18
Kap. 2.6 Tidlig inn – oppfølging av «FRIDA»	19
Kap. 2.7 Motiverende samtale	20
Kap. 3 Rusbehandling.....	20
Kap. 3.1 Vurdering av måloppnåelse.....	20
Kap. 3.2 Kompetansetiltak rettet mot det kommunale rusarbeidet.....	21
Kap. 3.3 Nasjonal overdosestrategi 2013-2018.....	24
Kap. 3.4 Legge til rette for at kommuner tilbys og tar i bruk BrukerPlan.....	24
Kap. 3.5 Opplæring i tvangsbestemmelsene i Helse- og omsorgstjenesteloven kap. 10.....	25

Kap. 4 Forskning.....	25
Kap. 5 Nasjonale funksjoner og særskilte oppdrag.....	28
Kap. 5.1 Tiltak for å styrke samhandling mellom sektorer, tjenester og nivå.....	28
Kap. 5.2 WIRUS-studien (Workplace Interventions preventing Risky Use alcohol and Sick leave).....	30
Kap. 6 Øvrige oppgaver	31
Kap. 7 Administrasjon og forvaltning.....	32
kap. 7.1 Kommunikasjon, Informasjon og profilering.....	32
kap. 7.2 Stimuleringsmidler	35
Kap. 8 Oversikt over ansatte ved KoRus vest Stavanger i 2016 – antall, årsverk og kompetanse.....	36
Kap. 9 Regnskap for KoRus vest Stavanger – 2016.....	37

Samfunnsoppdraget

Kompetansesentrene sitt samfunnsoppdrag er å styrke kunnskapen og kompetansen på sine respektive fag- og arbeidsområder. Helsefremmende og forebyggende arbeid, arbeid ut mot tjenestene og tverrsektorielt arbeid skal vektlegges. Sentrene skal gjennom kunnskapsformidling og implementeringsstøtte bidra til at praksisfeltet tar i bruk kunnskapsbaserte og effektive tiltak og metoder. Sentrene skal legge til rette for kvalitetsutvikling og systematisk brukermedvirkning, og bidra til å synliggjøre og gjøre gyldig både erfarings- og forskningsbasert kunnskap.

Overordnet formål

Kompetansesenter på rusfeltet (KoRus) skal sikre ivaretagelse, oppbygging og formidling av rusfaglig kompetanse og gjennom dette bidra til å oppfylle nasjonale mål på rusfeltet i den enkelte region.

1. KoRus'ene sin primære rolle er å styrke praksisfeltet ved å utvikle forståelse, og formidle og implementere forsknings- og/eller kunnskapsbaserte strategier.
2. Virksomheten skal skje i tett samarbeid med andre regionale aktører, og bidra til å styrke organisering, kompetanse og kvalitetsutvikling på rusfeltet.

Mål og hovedsatsingsområder i 2016

Det overordnede målet i 2016 er å bidra til gjennomføring av målene i Samhandlingsreformen og oppfølging av Stortingsmeldingen på rusfeltet og Folkehelsemeldingen. Videre vil det komme oppgaver knyttet til Opptrappingsplanene for rusfeltet.

Sentrenes innsats konsentrerer seg rundt følgende kjerneoppdrag:

1. Rusmiddelforebygging som en del av folkehelsearbeidet
2. Tidlig innsats (og intervensjon)
3. Rusbehandling (på alle nivå)

Det er opprettet faste samarbeidsfora på områdene Tidlig Intervensjon, Ansvarlig alkoholhåndtering, der alle sentrene skal delta. Formålet er å kvalitetssikre og koordinere innsatsen på viktige satsingsområder og bidra til å videreutvikle nasjonale strategier. Videre inviterer Helsedirektoratet til dialogmøter mellom kunnskaps-, ressurs og kompetansesentre inne psykisk helse-, rus-, og vold og traumefeltet. Utover dette gjennomføres det regionale møter mellom KoRus, RKBU/RBUP og RVTS'ene samarbeidsmøter.

---

1 RUSMIDDELFOREBYGGING SOM EN DEL AV FOLKEHELSEARBEIDET

KoRus vest Stavanger har i 2016 videreført arbeidet med rusmiddelforebygging og folkehelsearbeidet innen feltene UngData, BrukerPlan, HKH, Ansvarlig Alkoholhåndtering (AAH) og kommunalt planarbeid. Innsatsen er i første rekke rettet mot kommuner i Rogaland fylke, men i noen grad er også kommuner i Hordaland fylke (Helse Fonna) involvert i satsingen – ofte i et samarbeid med andre kompetansesentra som dekker både fylkene Hordaland og Rogaland.

KoRus vest Stavanger har en aktiv rolle i forhold til rusforebygging i arbeidslivet gjennom etablering av alor nettverk i norske private og offentlige bedrifter og virksomheter. Denne satsingen er både regional og nasjonal.

KAP. 1.1 VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

KoRus vest Stavanger har i store trekk nådd sine mål for 2016 innen rusmiddelforebygging og folkehelsearbeidet jf. kompetansesenteret sin gjennomføringsplan for 2016.

Områder som kan forbedres er å utvikle virkemidler innen kommunalt planarbeid. Det er også et mål å videreutvikle samarbeidet med Rogaland fylkeskommune spesielt med tanke på iverksetting av program for folkehelse.

KAP. 1.2 KVANTITATIV DEL

Kartlagt innsats både totalt over kommunene i regionen + hvor mange kommuner som er gitt tilbud på ulike nivå mht. kompetanseutvikling i kommunale rustjenester. Når det gjelder kartlegging av innsatsen innen Tidlig Intervensjon blir det vist til kapittel 2.2 som omfatter dette.

Innsatsen overfor kommunene kategoriseres slik:

Nivå 1   Kunnskapsformidling gjennom kurs og konferanser

Nivå 2   Faglige nettverk og/eller faglig bevisstgjørende prosess over tid

Nivå 3   Refleksjon over egen praksis (i tillegg til nivå 2) for eksempel ved veiledning over tid

Nivå 4   Endret praksis, prosjekt- og utviklingsarbeid i særlig utvalgte innsatskommuner/bydeler

Generelt tilbud fra kompetansesentret på alle områder (bistand til oversiktsarbeid, planforankring, utvikling av forebyggende tiltak)

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Antall fylker:	2	2	2	2
Antall kommuner:	35	35	35	9

1. UngData - folkehelse 2. BrukerPlan 3. Kommunalt planarbeid 4. Ansvarlig alkohelhåndtering - AAH	5. Nasjonal overdosestrategi 6. Opplæring tvang HOL kap. 10 7. Tvang og tilbakehold – etikk	8. ROP kurs for ledere 9. Grunnopplæring i rus og psykisk helse 10. Recovery læringsnettverk
---	--	---

Rogaland fylke	Innbyggere	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Nivå1 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Stavanger	132 644	1,2,3	1,2,3		1,2,3	1,2,4	1,2	1,2,3	1	1	1,2,3,4	9	7	5	2
Sandnes	74 820	1,2,3	1,2,3		1,2	1	1,2		1	1	1,2,3,4	8	5	3	1
Sola	26 096	1,2,3	1,2,3		1,2	1	1,2	1,2,3	1	1	1,2,3,4	9	6	4	1
Haugesund	36 951	1,2,3	1,2,3		1,2,3	1	1,2	1,2,3	1	1	1,2,3,4	9	6	5	1
Egersund	14 942	1,2,3,4	1,2,3			1		1,2,3	1	1	1,2,3,4	7	4	4	2
Gjesdal	11 853	1,2	1,2,3		1,2	1			1	1	1,2,3,4	7	4	2	1
Hå	18 591	1,2	1,2,3		1,2	1		1,2,3		1	1,2,3,4	7	5	3	1
Klepp	18 970	1,2,3	1,2,3		1,2			1,2,3		1	1,2,3,4	6	5	4	1
Time	18 572	1,2	1,2,3		1,2	1			1	1	1,2,3,4	7	4	2	1
Sokndal	3 313	1,2	1,2,3		1,2					1		4	3	1	
Lund	3 243	1	1,2,3		1,2					1		4	2	1	

Bjerkreim	2 825	1	1,2,3		1,2				1		4	2	1	
Randaberg	10 737	1,2	1,2,3	4	1,2	1			1		5	3	1	1
Forsand	1 238	1,2	1,2,3		1,2			1	1		5	3	1	
Strand	12 464	1,2	1,2,3		1,2	1		1	1	1,2,3,4	7	4	2	1
Hjelmeland	2 737	1,2	1,2,3		1,2			1	1		5	3	1	
Suldal	3 903	1,2	1,2,3		1,2,3		1,2	1	1		6	4	3	
Sauda	4 710	1,2	1,2,3		1,2,3,4		1,2	1	1	1,2,3,4	7	5	3	2
Finnøy	3 221	1,2	1,2,3		1,2	1		1	1		6	3	1	
Rennesøy	4 856	1,2	1,2,3		1,2	1		1	1	1,2,3,4	7	4	2	1
Kvitsøy	524	1	1,2,3		1,2				1		4	2	1	
Bokn	865	1,2	1,2,3		1,2		1,2	1	1		6	4	1	
Tysvær	10 925	1,2	1,2,3		1,2,3	1	1,2	1,2,3	1	1	8	5	3	
Karmøy	42 187	1,2,4	1,2,3		1,2,3	1	1,2	1,2,3	1	1	9	6	4	2
Utsira	200								1		1			
Vindafjord	8 788	1	1,2,3		1,2,3		1,2		1		5	3	2	
Totalt 26 kommuner	470 175										136	84	48	14

Hordaland fylke*	Innbyggere	1	2	3	4	6	7	8	9	10	Nivå1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Etne	4 106		1,2,3		1,2,3						2	2	2	
Sveio	5 593	1,2	1,2,3		1,2,3						3	3	2	
Odda	6 930		1,2,3				1,2,3				2	2	2	
Kvinnherad	13 271		1,2,3				1,2,3				2	2	2	
Ullensvang	3 401		1,2,3								1	1	1	
Stord	18 775		1,2,3				1,2,3			1,2,3,4	3	3	3	1
Fitjar	3 140		1,2,3								1	1	1	
Bømlo	11 778		1,2,3							1,2,3,4	2	2	2	1
Tysnes	2 797		1,2,3								1	1	1	
Totalt 9 kommuner	29900										17	17	16	2

* Kommuner som tilhører Helse Fonna

KAP. 1.3 OVERSIKTSARBEID: UNGDATA – «UNG I ROGALAND»

I uke 8 – 11 ble «Ung i Rogaland 2016» gjennomført. Denne ungdomsundersøkelse omfattet alle ungdomsskoleelever i fylket, VG 1 på videregående og i flere tilfeller også VG 2. Totalt deltok 15086 ungdomsskoleelever og 7536 elever fra VGS. I regi av kommuner, regioner og Fylkesmannen har KoRus deltatt ved å aktivt spre kunnskapen videre til politikere, ledergrupper, fagfolk innenfor skole, helse og sosial, kultur etc, lærere og elever.

2016 er blitt preget av at «alle» har ønsket å få resultatene fra sin kommune presentert for seg i ulike fora. Det har vært lite tid, særlig før sommeren, å gå i dybden på materialet og det har vært lite tid til å integrere resultatene i egen virksomhet. Det vil i større grad kunne skje i 2017. KoRus har i forbindelse med presentasjonene brukt tid på å utvide og fordype analysen, slik at vi på den måten har bedre klart å forstå enkelte fenomen f eks psykisk helse, eller bedre forklare en enkeltkommuners særtrekk. Hensikten har vært å gjøre kunnskapen brukervennlig: «slik konstruerer ungdommer selvbilde» eller «slik har

ungdommer det i Forsand kommune», for på den måten å gjøre det enklere å forstå hvordan kunnskapen kan implementeres i virksomhetene. Etter hvert som KoRus sin kunnskap om «Ung i Rogaland 2016» har vokst, så har vi også prøvd å formidle de gode eksemplene: «fenomenet Bjerkreim», «den bemerkelsesverdige videregående skolen i Strand», «undret i Rennesøy» eller «lyset i Suldal» eller ulike eksempler på gode resultat, hvor vi vurderer det er mulig å lære av hverandre.

Oversikt for 2016:

I tall ser 2016 ut på følgende måte:

- KoRus har deltagelse i to regionsamlinger (Dalane og Nord-jæren).
- KoRus har bidratt i to av Fylkesmannen sine konferanser: oppvekstkonsferansen og opplæringskonferansen

KoRus har deltatt i en rekke kommunale samlinger hvor vi har nådd ut til flere forskjellige målgrupper:

- Politikere har deltatt i 16 samlinger
- Sentraladministrasjon og ledelse har deltatt i 13 samlinger
- Fagfolk har deltatt i 23 samlinger
- Foreldre har deltatt i 6 samlinger
- Elever har deltatt i 9 samlinger

Fagfolk er en samlingsbetegnelse for helse- og sosialfaglig personal, lærere og annen skolepersonal, ansatte i kultur og fritid, folkehelse- og byplanansatte, frivillige etc. I flere tilfeller har Ungdata blitt presentert for flere grupper samtidig i ulike Ungdatasamlinger, men vi har også besøkt kommunestyrene, bystyrene, politiske utvalg og forskjellige skoler samt ulike faggrupper hvor enkelte temaer er blitt formål for dypere analyse. Frekvensen på antall besøk per kommune har vært svært personavhengig: det er kommunen som bestiller og KoRus som leverer. Sola kommune hadde i 2016 fire besøk presentasjoner (i tillegg til deltakelse i en av regionsamlingene): Sola VGS, Tananger ungdomsskole, oppvekst og levekår samt Rådmannens ledergruppe (utvidet). I Bokn, Tysvær og Sveio (Hordaland) ble det ikke gjennomført noen lokale presentasjoner i 2016.

HKH - Hurtigkartleggning og Handling

Hurtigkartlegging og Handling (HKH) regnes som et verktøy for å gi oversikt og kunnskap knyttet til utvalgte problemstillinger. I 2016 har KoRus Stavanger hatt foreberedende møter med Rogaland Politi for å igangsette en HKH-kartlegging knyttet til tematikken utenforskap og kriminalitet. Innen utgang av 2016 var kartleggingsteam på plass og plan for opplæring av tema og oppstart av kartlegging ble lagt. Denne kartleggingen er et samarbeidsprosjekt mellom politi samt Sandnes og Stavanger kommunen.

Randaberg kommune ble i juni 2015 innvilget kr. 300 000 i stimuleringsmidler for å utarbeide en ny rusmiddelpolitisk handlingsplan. Et av vilkårene var at handlingsplanen skulle utarbeides i tett samarbeid med KoRus vest Stavanger som har bidratt med veiledning og analyse av både UngData og BrukerPlan i kommunen. KoRus har under 2016 gitt løpende råd og veiledning og bistått kommunen i analysen som ble ferdig og vedtatt i november. Nå vil vi bruke erfaringene fra denne prosessen for å vurdere om vi kan utvikle et noe mer standardisert opplegg for vår jobbing innenfor temaet «planlegging etter plan- og bygningsloven».

KAP. 1.5 ANSVARLIG ALKOHOLHÅNDTERING

Utvikling og satsingsområder innen AAH i regionen

KoRus sin rolle og oppgave i 2016 har i hovedsak vært å bidra til styrking av eksisterende tiltak og nettverk samt følge opp resultatene fra kartleggingen som ble gjennomført i 2015. Det er utarbeidet rapport over resultatene fra kartleggingen i Rogaland, samt refleksjonsnotat til felles nasjonal sammenstilling. Resultatene fra spørreundersøkelsen er tatt inn i styringsgruppas arbeid for det regionale Alkohollovnettverket. Deler av resultatene ble også presentert ved nettverkssamlingen i Alkohollovnettverket høsten 2016.

Alkohollovnettverket

Det har vært avholdt møte i styringsgruppe og ressursgruppa for alkohollovnettverket som ledd i planlegging av samlingen. Korus bidro i år litt ekstra ved plan og gjennomføringen av Alkohollovnettverket. Foruten stimuleringsmidler har Korus bidratt med tre innlegg innen AV-e, Guide for god internkontroll og forpliktende samarbeid, de to sistnevnte i samarbeid med skjenkekontrollen og politi. Nettverkssamlingen, som ble avholdt i november, hadde svært god oppslutning med nærmere 140 deltakere fra politi, kommune, politikere (i fåtall i år), KS, fylkesmannen, dørvaktselskap, skjenkebransje, salgsbransje, og skjenkekontrollene i nord og sør-fylket. Bransjen var også i år i flertall, det er tydelig at dette er en av få arena hvor bransjen kan få faglig påfyll og drøfte aktuelle problemstillinger.

Alkohollovnettverket er en sentral arena for å dele aktuell kunnskap og gi kjennskap til nye verktøy og materiale. Store mengde relevant materiale ble omsatt!

Samarbeid om kontroll av salgs- og skjenkebevillingene

23 av 26 kommuner i Rogaland organiserer i 2016 kontroll av skjenkebevillingene gjennom kommunalt samarbeid noe som er nasjonal rekord.

Kommuner i sør- Rogaland har lang erfaring og tradisjon for interkommunalt samarbeid om kontrollarbeidet via Brannvesenet IKS sør-Rogaland. Brannvesenet IKS sør-Rogaland har i samarbeid med KoRus bidratt inn med faglig kompetanse av NoRoSun som er kommunalt samarbeid om kontroll mellom kommuner i nord-Rogaland og Sunnhordaland. NoRoSun startet i 2014 som et prosjekt og ble i desember 2016 forankret som fast drift i alle 9 deltakerkommunene. KoRus har i hele prosjektperioden bidratt med veiledning og støtte, også økonomisk gjennom stimuleringsmidler, og er svært godt fornøyd med at prosjektet ble implementert som fast drift i alle involverte kommuner.

Det har i 2016 vært gjennomført fagdager for skjenkekontrollørene i fylket hvor Korus har bistått i planarbeid og med stimuleringsmidler. De to skjenkekontrollene via kommunesamarbeid i fylket tilrettelegger begge noe som kalles Fagråd/saksbehandlerforum hvor saksbehandler fra deltakende kommune deltar. God kontakt med koordinatorene for disse fora bidrar til smidig flyt av gjensidig informasjon. KoRus ser oppgaven innen kompetanseoverføring og utvikling mellom de to regionale kommunesamarbeidene innen salgs- og skjenkekontroll som sentral og at det er en viktig rolle er å være knutepunkt.

Fylket har tre kommuner som får kontrollene av bevilningene utført av vaktelskap eller kommunalt ansatte kontrollører. Korus har i den største av de tre kommuner gjennomført opplæring/foredrag tilknyttet endringer av ruspolitiske retningslinjer hvor politikere fra levekårsutvalget og administrasjonen deltok.

Korus når de fleste kommunene gjennom allerede eksisterende arena og nettverk. Det er i tillegg til informasjon gjennom etablerte arena sendt informasjon til den enkelte kommune om e-læringskurset i ansvarlig vertskap (AV-e)

KoRus vest Stavanger opplever å ha utført oppgavene for 2016 om å støtte opp om NoRoSun og utvikling av kvalitet ved kontrollarbeidet i regionen, bidra til gjennomføring av samling i Alkohollovnettverket og ytterligere styrking av tverrfaglig samarbeid i kommunene. Korus har også bidratt i implementering av sentrale verktøy og viktig endringer tilknyttet ansvarlig alkoholhåndtering.

AAH nasjonalt

På nasjonalt plan har KoRus vest Stavanger i 2016 vært en bidragsyter og høringsinstans for utvikling innen ansvarlig alkoholhåndtering. Vi har gitt konkrete innspill til kommunetorgetts hjemmesider som omhandler ansvarlig alkoholhåndtering, samt utarbeidet refleksjonsnotat til felles nasjonal sammenstilling av kartleggingen 2015.

KoRus vest Stavanger har deltatt ved alle samlingene i AAH- forumet i regi av Helsedirektoratet, (totalt fire møtedager) samt den årlige fylkesmannsamlingen i regi av helsedirektoratet

Student

Universitet i Stavanger har bachelore-studie i restaurant og reiseliv. Disse studentene er en målgruppe med tanke på fremtidig god ansvarlig alkoholhåndtering hos næringen. KoRus vest Stavanger har også i 2016 formidlet viktige fokusområder innen AAH for 60 studenter.

KAP. 1.6 RUSMIDDELFOREBYGGENDE ARBEID I SKOLEN

KoRus vest Stavanger har bidratt med å gjøre «Støttmateriell: Rusforebyggende arbeid i skolen – forslag til læringsaktiviteter» og forebygging.no/skole kjent i enkelte sammenhenger hvor blant annet Ungdata- resultater er presentert.

Det er også gjort kjent via nettsider og formidlet i tilknytning til tannhelsetjenestens undervisningsprogram for 8. og 9. klasse med forankring i Kunnskapsløftet. Det digitale folkehelseprogrammet er kunnskapsbasert og sentrert rundt temaene helse, ernæring, aktivitet, rusforebygging og tannhelse (HEART).

KAP. 1.7 ARBEIDSLIV OG RUS – ALOR

KoRus vest Stavanger har en satsing i forhold til voksne med arbeidslivet som arena. Satsingen omfatter etablering og støtte til arbeidsliv og rus/ såkalte alor nettverk for både private og offentlige bedrifter og virksomheter. Det er i 2016 åtte regionale nettverk med et niende under planlegging. Nettverkene dekker i dag store deler av norsk arbeidsliv.

I nettverket er det deltakere som representerer store virksomheter med fra 3000-9000 ansatte. Flertallet av deltakerne er fra mellomstore virksomheter (100-3000 ansatte) og noen er fra bedrifter med mindre enn 100 ansatte. I tillegg er det flere bedriftshelsetjenester som er deltakere – både eksterne og interne bedriftshelsetjenester som via sine kundeporteføljer representerer mange tusen arbeidstakere.

Nettverkene har flere deltakere som møter på hver eneste nettverkssamling både fra de ulike virksomhetene og fra de ulike bedriftshelse-tjenestene. På denne måten når vi via disse deltakerne mange tusen ansatte med kunnskap som fremkommer på alor nettverkssamlingene. Vi opplever også ulike «spinn off» effekter i form av forespørsel om veiledning, formidling og andre bidrag fra oss som tilrettelegger samlingene i nettverket.

Regionalt alor nettverk Rogaland

Det er planlagt, arrangert og driftet to regionale alor nettverkssamlinger i Rogaland i samarbeid med klinikere fra Poliklinikken ved Rogaland A-senter:

- 03.03.2016 i Haugesund (35 deltakere).
- 29.09.2016 på Sola (70 deltakere + venteliste)

Våre to regionale kontaktpersoner fra Akan kompetansesenter deltok på begge samlingene. Antall deltakere ved årets to samlinger har vært bedre enn normal. Ved samlingen i høst var pågangen så stor at vi for første gang etter oppstart for 10 år siden, måtte ha venteliste. Om dette er et resultat av situasjonen i fylke med nedleggelse og oppsigelser i oljebransjen som igjen innvirket på hele regionen, er ukjent. Rundt 30 nye deltakere har i 2016 fått tilsendt invitasjonen til alor nettverkssamlingene. Disse er rekruttert ved ulike arenaer der KoRus vest Stavanger og Akan har deltatt. I 2016 er det ved flere anledninger/arenaer gitt konkret informasjon med presentasjon av alor og alor nettverksarbeid. En av arenaene var ved IA- konferanse den 27.10.2016 med flere hundretalls deltakere hvor alor nettverket i Rogaland hadde egen stand. Det er tydelig at mange bedrifter fortsatt ikke har kjennskap til alor nettverk, og informasjonsarbeid videre er viktig.

Som et resultat av alor nettverk har Korus og Poliklinikken hatt en rekke henvendelse fra bedrifter som deltar i alor nettverk , og det er gitt veiledning og bistand opp mot enkeltsaker i bedrifter.

I forbindelse med 10 års markering av alor nettverket stod det i august-utgaven av Lokalavisa for sør-Rogaland en artikkel om regionens alor nettverk.

Nasjonal utvidelse av regionale alor nettverk

Det planlagte alor nettverket i Fredrikstad ble i 2016 «lagt på vent» fra KoRus øst. Derimot har KoRus vest Bergen startet planarbeidet med oppstart av alor nettverk for Hordaland og Sogn og Fjordane. Under planarbeidet med utvidelsene har KoRus vest Stavanger bidratt med informasjon, opplæring og deltakelse:

- Introduksjonsdag om alor arbeid/modellen for KoRus vest Bergen den 13.04.2016
- Oppstartsmøte med info/rekruttering av deltakere fra TSB, Bergen 7.06.2016

Ved planarbeid for oppstart av alor nettverk i Hordaland og Sogn og fjordane har KoRus Stavanger bidratt med materiale og veiledning. Mye av kontakten har gått via mail. Også de øvrige tilretteleggerne av alor nettverk har hatt tilbud om bistand, støtte og veiledning.

De to KoRus'ene som ikke har og/ eller planlegger alor nettverk er begge invitert til deltakelse ved alor Norge samlingen.

Alor Norge - nasjonalt nettverk for driftere av regionale alor nettverk.

Nasjonalt nettverk for driftere av alor nettverk (alor Norge) ble startet i 2011 med årlige samlinger. Gjennom 2016 har det vært hyppig og tett kontakt mellom KoRus vest Stavanger og alor nettverkens tilretteleggere pr telefon og mail, en del av denne tette kontakten har skyltes informasjon rundt evaluering av alor nettverkene i Norge.

Den 1. og 2. juni ble den 6. "alor Norge" samlingen avholdt Larvik. KoRus vest Stavanger tilrettela samlingen med KoRus sør som vertskap. "alor Norge" samlingen er en samling for alle som deltar i drift og tilrettelegging av regionale alor nettverk i Norge. Samlingen pågikk over to dager og ble gjennomført med om lag 30 deltakere. Deltakerne var fra kompetansesentrene; KoRus Midt, KoRus Oslo, KoRus sør, KoRus vest Stavanger, Akan og fra TSB-tilbudene; Lade behandlingssenter, Rogaland A-senter, Inkognito, A-senteret Oslo Trasop, Blå Kors Oslo, Vestmo behandlingssenter, Borgestadklinikken og Molde behandlingssenter, samt NAV arbeidslivssenter Nord-Trøndelag. Tema og innhold for samlingen var erfaringsdeling, kvalitetssikring og opplæring i ulike dialogmetodikk til bruk ved alor nettverkssamlingene, samt nettsidene og markedsføring.

Ved alor Norge samlingen ble det informert om evaluering av alor nettverkene. Denne informasjonen ble gitt av forskerne selv. Forskerne gjennomførte også en rekke intervjuer med driftere av alor nettverk. Kontakten med forskerne koordineres av KoRus Stavanger som har fått i oppgave å være oppdragsgiver for evalueringen.

Ledelse av Ressursgruppa - drift og utvikling innen alor

Driften av alor nettverk har siden 2012/2013 hatt en egen ressursgruppe for drift og utvikling. Deltakere er tilretteleggere fra de ulike KoRus'ene og Akan, pluss en web-ansvarlig. Ressursgruppa ledes av KoRus vest Stavanger.

Mandat for gruppens sammensetning og arbeid justeres årlig og presenteres for godkjenning ved alor Norge samlingen samt i samarbeidsmøte mellom Rogaland A-senter og Akan kompetansesenter. Ressursgruppas fremtidige navn ble endret til "Ressursgruppa alor Norge". Det er egen handlingsplan for arbeidet

Gruppas arbeid i 2016 har i hovedsak vært gjennomgang og kvalitetssikring av alor nettverkets kriterier, evaluering av alor nettverkene i Norge, 10 års markering av alor og utarbeidelse av Handlingsplan (for drift av www.alor.no og markedsføring). KoRus vest Stavanger har sammen med web-ansvarlig stått for driften av nettstedet www.alor.no og utarbeidelse av handlingsplanen. Web ansvarlig og KoRus vest Stavanger har hatt tett dialog og arbeidsmøter med web-ansvarlig utover møtene i "Ressursgruppa alor Norge". www.alor.no er i år utvidet til også å gjelde intranett - intranett for driftere av alor nettverk hvor aktuelt materiale er tilgjengelig.

"Ressursgruppa" har hatt tre møter i 2016 men samtidig har det pågått redaksjonsmøter for 10 års markeringen hvor - medlemmer av Ressursgruppa har deltatt/bidratt.

Det er i 2016 publisert tre artikler om alor nettverket i henholdsvis HMS-magasinet, Forebygging.no og Lokalavisa.

Evaluering av alor nettverkene i Norge

Helsedirektoratet innvilget i 2015 i overkant av 1.mill. kroner til evaluering av alor nettverk i Norge. KoRus vest Stavanger er gitt ansvar og arbeid rundt evalueringen. Etter utgang av tilbudsfrist 15.02.2016 på Doffin, ble det meste aktuelle tilbudet blant syv tilbydere valgt. Etter avklarende runder startet arbeidet med evalueringen opp i mai. KoRus har som oppdragsgiver hatt et koordinerende ansvar og bindeledd i arbeidet. Korus har bidratt i opprettelse av referansegruppe for evalueringen. Referansegruppa er bredt sammensatt av aktuelle deltakere med kjennskap til arbeidet/feltet, deltakerne er fra Korus, Akan, TSB, BHT/alor- deltaker og Universitet. Referansegruppa har i 2016 hatt et møte sammen med forskerne fra Proba/AFI. Arbeidet med evalueringen forsetter inn i 2017 med forventet rapport høsten 2017.

Kurs/opplæring til arbeidslivet

KoRus har hatt opplæring/kurs til seks bedrifter/virksomheter i 2016. og målgruppenen i disse samlingene har vært ledere, tillitsvalgte og Akan-kontakter. Tema for disse kursene har vært alkoholkultur og tidlig oppdaging og handling.

KAP. 1.8 RUS BLANT ELDRE

Nasjonalt

KoRus vest Stavanger er deltaker i *nasjonalt* arbeidsgruppe innen aldring og rus i regi av KoRus Oslo, og har deltatt ved to arbeidsgrupper i 2016.

Regional satsing

Fylkesmannen i Rogaland leder nettverk for oversikt over eldre og rus-situasjonen og satsingen i Rogaland. KoRus vest Stavanger er fast deltaker her og har deltatt i møter i 2016.

Det har også vært gjennomført formidling innen tema ved elderrådet i Sola kommune sin Seniordrøs.

KAP. 2 TIDLIG INTERVENSJON (TI)

KoRus vest Stavanger har i 2016 videreført arbeidet med Tidlig Intervensjon med utgangspunkt i veilederen «Fra bekymring til handling». Satsingen foregår i hovedsak ved hjelp av «Haugalandsløftet» (TI/BTI), programmet «Barn i Rusfamilier» (BIR), oppfølging av Frida prosjektet med erfaringsseminar for jordmødre samt deltakelse i Nasjonal arbeidsgruppe for Tidlig inn, og en omfattende MI-opplæring for ansatte i kommuner, spesialisthelsetjenesten/TSB og deltakere i WIRUS-studien (se kapittel 7.2 for mer info om denne studien).

KAP. 2.1 VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

Hovedmålsetning for 2016 var å fremme bedre praksis og økt kunnskap om tidlig intervensjon, samt spre modellen BTI (Bedre tverrfaglig innsats), styrke kompetansen i forhold til arbeid med gravide og småbarnsforeldre, og bidra til fortsatt utvikling av MI som verktøy innenfor Tidlig intervensjonsområdet. KoRus vest Stavanger har i store trekk nådd sine mål for 2016 innen Tidlig Intervensjon (jf. gjennomføringsplan for 2016). Kunnskap om tidlig intervensjon er spredt bl.a gjennom programmet Barn i Rusfamilier der 9 kommuner var involvert i 2016, og gjennom konferansen Mot og Evne samt annet kompetansehevende arbeid. BTI er nå utvidet til å omfatte 11 kommuner i nord-Rogaland og Sunnhordland (Helse Fonna). Dette er et forpliktende samarbeid mellom ulike kompetansesentra på Vestlandet, fylkesmennene i Rogaland og Hordaland om dette. Det er en stadig utfordring å bidra til bedre samhandling mellom ulike tjenestenivå og sektorer – særlig gjelder dette samarbeidet mellom kommuner og spesialisthelsetjeneste/TSB med å skape gode pasientforløp og samtidige tjenester («sømløse tjenester»), jf. samarbeidsavtalene mellom helseforetak og kommuner og opptrappingsplanen for rusfeltet. Vårt mål er at den utvidede satsingen innfor BTI kan bidra til dette. Videre har Frida prosjektet bidratt til økt fokus på rus og psykisk helse i svangerskapet. Jordmødrene i fylket har nå etablert et faglig nettverk med fokus på sentrale tema innen Tidlig Intervensjon, og grunnleggende opplæring i MI (Motiverende Intervju) er gitt til flere målgrupper (deriblant leger), samt oppfølging av deltakerne gjennom nettverk.

KAP. 2.2 KVANTITATIV DEL

Innsatsen overfor kommunene kategoriseres slik:

- Nivå 1   Kunnskapsformidling gjennom kurs og konferanser*
- Nivå 2   Faglige nettverk og/eller faglig bevisstgjørende prosess over tid*
- Nivå 3   Refleksjon over egen praksis (i tillegg til nivå 2) for eksempel ved veiledning over tid*
- Nivå 4   Endret praksis, prosjekt- og utviklingsarbeid i særlig utvalgte innsatskommuner/bydeler*

	Antall kommuner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Haugalandsløftet/TI-nettverk	10	10	10	10	10
Bedre Tverrfaglig Innsats	11	11	10	10	10
Oppfølging av FRIDA/Tidlig inn – jordmornettverk	18		18		
Mot og Evne osv	24	24			
Opplæringsprogrammet – BIR	9	9	9	9	9
MI-opplæring	13	7 (4 kurs à 3 dager)	7 (3 samlinger)	7 (3 samlinger)	

KAP. 2.3 BEDRE TVERRFAGLIG INNSATS – BTI

Oppfølging av nøkkelkommunene

KoRus vest Stavanger har fulgt opp nøkkelkommunene Tysvær og Haugesund med sikte på å videreformidle erfaringene for disse kommunene til andre kommuner i regionen.

Utvidelse av BTI-arbeidet

KoRus vest Stavanger har samarbeidet nært med Korus Bergen for å få til en felles satsing i Helse Fonna regionen innenfor BTI. Sammen med Fylkesmennene i Rogaland og Hordaland, nøkkelkommunene Stord, Haugesund og Tysvær, kompetansesentrene RVTS, RKBU, Korus Bergen/Stavanger, Helse Fonna (spesialisthelsetjenesten) og FOSAM (egen FoU avdeling som drives av kommunene og helseforetaket) og Barns Beste, har vi utarbeidet en skisse til felles regional satsing. Dette har ført til en god start på arbeidet i de aktuelle BTI kommunene i 2016.

Ulike kompetansetiltak i 2016 med utgangspunkt i veilederen «Fra bekymring til handling»:

- **Skolefraværprosjektet på Karmøy** fikk innvilget kr. 150.000 i stimuleringsmidler fr KoRus vest Stavanger i 2015. Tiltaket er en felles satsing mellom KoRus vest Stavanger og Bergen, Statped, RKBU og RVTS. Dette har ført til gode resultater og konkrete implementerte tiltak i kommunen. Slutt rapport vil foreligge sommeren 2017.
- **Oppfølging av vold i nære relasjoner.** Vi har hatt fagdager på temaet i løpet av de siste 2-3 årene. I 2016 var to planleggingsdager satt av til dette som nådde 400 deltakere for skole og 120 deltakere fra barnehage-
- **Barn som pårørende.** KoRus vest Stavanger har et samarbeid med Helse Fonna (psykisk helsevern og somatikk), Haugalandsløftet og Barns Beste. Det ble avholdt fagdag i 2016. Som en del av oppfølgingen til «Multisenter-studien» har Barns Beste fått oppdrag av helsedirektoratet å følge dette opp. Et av delprosjektene er lagt til Helse Fonna-området og KoRus, Stavanger blir en samarbeidspartner. Prosjektbeskrivelse er under arbeid. Stikkord i dette blir samhandling mellom helseforetak og kommune slik at barns behov blir fanget opp tidlig.
- **EPDS/MI/TWEAK.** Planlagt oppfriskningskurs som dessverre må avlyses grunnet dårlig oppslutning. Planlegges nytt i 2017.
- **FAS/FASD rus-skader i svangerskap.** I samarbeid med Familieambulatoriet i Helse Fonna ble det gjennomført fagdager om temaet i 2016 for 90 deltakere. Det ble også arrangert 2 dagers opplæring for 20 legespesialister/psykologspesialister i diagnostiseringa og oppfølging av FAS/FASD. I sørfylket ble det gjennomført en kursdag for ansatte som jobber med barn i kommuner og spesialisthelsetjenesten med 127 deltakere. Formålet med dagskurset var å gi innblikk i nyere forskning om rusmidlers virkning på fosterlivet med særlig vekt på alkoholens virkning på fosteret. Skadevirkninger og praktiske konsekvenser/utfordringer for barnet og familien ble hverdagen belyst. Foredragsholderne: Psykologspesialist Gro CC Løhaugen og Professor Jon Skranes hadde det faglige ansvar for dagen.

Veilederen er presentert på de ulike kurs og konferanser og er brukt som referanse og undervisningsgrunnlag i arbeidet med BTI og BIR.

Tidlig intervensjonsutvalg (TI utvalg i Haugalandsløftet):

Det er opprettet et Tidlig Intervensjonsutvalg som representerer de 10 kommunene i Haugalandsløftet. Utvalget skal stimulere til økt TI innsats i de 10 Haugalandskommunene.

Psykologisk førstehjelp

Opplæring barnehage, skole, helsesøstertjenesten, PPT, m.m. http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=105523&a=3

Det er startet opp et samarbeid med Regionssenter for barn og unges psykiske helse (RKBU) om videre satsing på verktøy som er aktuelt for barn med større psykiske plager. Det er også et samarbeid med Helse Fonna ved FOSAM om dette: <http://www.fosam.no/> , samt BUP.

Taushetsplikt og tverrfaglig samarbeid: Kursdag med 350 deltakere i nordfylket.

KAP. 2.4 OPPLÆRINGSPROGRAMMET «BARN I RUSFAMILIER" – BIR

Om programmet:

Barn som vokser opp i en familie hvor en eller begge voksne har et rusproblem har større risiko enn andre barn for å utvikle psykiske problemer, atferdsproblemer og vanskeligheter i skolesituasjonen. Dersom man som kommunalt ansatt får økt kompetanse om tidlig identifikasjon og tidlig intervensjon som gjør en i stand til å hjelpe barn og familier på et tidlig tidspunkt er det mindre risiko for utvikling av varige skader og problemer. Målgruppen for dette kompetansehevingsprogrammet er ansatte i Barnehage, barneskole, SFO, helsestasjon, PP- tjeneste, barnevernet og andre som er involvert i barne- og familiearbeid i kommunen.

Korus vest Stavanger startet opp BIR programmet våren 2014. Kommunene Etne, Vindafjord, Suldal, Sauda og Karmøy var deltakere. I etterkant av kursdager har vi bistått med veiledning av BIR ressursgruppene i disse kommunene. Rådgiver har i løpet av 2016 vært i de ulike kommunene og snakket om hvordan de kan implementere programmet i BIR i sin kommune. Flere av kommunene har arrangert fagdager i 2016 og laget handlingsveiledere, som er i bruk for ansatte i kommunen. Se nettside Etne kommune: Me bryr oss: <https://www.etne.kommune.no/me-bryr-oss.370461.nn.html>

16. september 2016 arrangerte Korus vest Stavanger en felles fagdag for de fem kommunene. Frid Hansen, psykologspesialist ved Borgestadklinikken/KoRus – Sør og Elisabeth Nordhus Blankenberg Lied, prosjektleder/ daglig leder av Ventilene, deltok som foredragsholdere: Temaet var: Rusmiddelmissbruk i et barne- og familieperspektiv. Hvilke konsekvenser har det for barn å vokse opp i en familie med rusmiddelproblematikk? Fagdagen markerte avslutningen av BIR. Kommunene Etne, Vindafjord og Suldal blir nå med i BTI satsingen.

Høsten 2015 ble det sendt ut en invitasjon til kommuner i Sør Rogaland til å være med i BIR programmet. Kommunene som ble med: Eigersund, Lund, Sokndal og Time. I 2016 har vi hatt følgende kursdager for de fire kommunene:

- **Grunnkurs** 8. og 9. mars i Eigersund, Tema: Rusmiddelbruk i et barne- og familieperspektiv og Den utfordrende taushetsplikten: Taushetsplikt for deg som arbeider med barn - begrensninger og muligheter.
- **Metodekurs** 19. og 20. april og 26. og 27 april Tema: Om Barrierer, Samtaler med barn og den nødvendige samtalen med foreldre.
- **Ressursgruppesamling/ Implementering** 7. og 8. september: Samling for ressursgruppene i de fire kommunene: Tema: «Hvordan lykkes med implementeringsprosesser - utfordringer og ting som tar tid». «Hva er det viktig å fokusere på i arbeidet med tidlig oppdagelse/tidlig intervensjon i forhold til barn i vår kommune?» «Erfaringer fra arbeid med BIR og presentasjon av verktøykasse

Møter med ressursgruppene

I løpet av våren var vi også på møte med ressursgruppene i Lund, Sokndal og Eigersund for å høre hvordan de arbeidet i ressursgruppa og gi tips til videre arbeid.

KAP. 2.5 "MOT TIL Å SE - EVNE TIL Å HANDLE"

Med fokus på Tidlig Innsats ble det igjen arrangert 2 dagers årlig nasjonal konferanse: " Mot til å se - evne til å handle" januar 2016 i samarbeid med Fylkesmannen i Rogaland. Konferansen ble arrangert for 11. gang i 2016.

Konferansen er tverretatlig og tverrfaglig, med fokus Tidlig intervensjon og på barn som pårørende i familier med rusproblematikk, psykisk og somatisk syke foreldre. I de siste årene har fokuset utvidet seg til også å gjelde barn som lever med vold i familier og barn i minoritetsfamilier med spesielle belastninger. Det er et økende deltakerantall, i 2016 var det 270 deltakere fra mange Rogalandskommuner og fra hele Norge. Det er bred representasjon fra ulike målgrupper i både kommune og ansatte i spesialisthelsetjenestene.

KoRus vest Stavanger er ansvarlig for konferansen og har knyttet til seg en tverretatlig arbeidsgruppe med representanter fra syv kommuner og to fra spesialisthelsetjenesten som planlegger tema og innhold for konferansen.

KAP. 2.6 TIDLIG INN – OPPFØLGING AV «FRIDA»

Korus vest Stavanger har hatt en egen tilnærming til programmet «Tidlig inn» gjennom «Kursrekka Nord og Sør» der kommunene fikk kursing i Tweak EPDS og MI. Satsningen ble fulgt opp av FRIDA prosjektet som ble avsluttet i 2014. Det har vært samlinger for jordmødre og ledende helsesøstre i de 12 kommunene som deltok i prosjektet også i 2015 og prosjektleder har bidratt med faglige innlegg på konferanser. Etter FRIDA-prosjektet har alle kommuner som har deltatt tatt i bruk kartleggingsinstrumentene. Ikke alle bruker instrumentet fullt ut, noen bruker deler av dette. I alle kommuner en økt bevissthet om gode samtaler i svangerskapet og fokus på psykisk helse. Noen av FRIDA-kommunene har også vært med i BIR: Karmøy, Vindafjord, Etne, Sauda og Suldal, som også har jordmødre eller helsesøstre i ressursgruppene i BIR, der fokus på tidlig innsats knyttet til rus og psykisk helse- også er sentralt.

Sommeren 2016 søkte Korus Vest Stavanger Helsedirektoratet om å få bruke resterende FRIDA midler på å arrangere fagdager for jordmødre i Rogaland samt å etablere et faglig nettverk for jordmødre i fylket. Helsedirektoratet ga sin tilslutning til dette og fagdage ble planlagt i samarbeid med tidligere prosjektleder i Frida prosjektet. Vi kalte det erfaringsseminar for jordmødre i både nord og sør fylket ble avholdt 13. og 14. desember 2016. Seminaret hadde flere målsetninger: Vi ønsket å tilby jordmødrene i kommunene som hadde vært med i Frida prosjektet, en oppfølging av det tilbudet de hadde fått gjennom prosjektet og vi ønsket å gi et faglig tilbud til jordmødrene i alle Rogalands kommuner. Målet med fagdage var også å etablere et nettverk for jordmødre i hele fylket. 34 Jordmødre fra 18 kommuner deltok, både fra nord og sør fylket. Det ble etablert et nettverk for jordmødre i fylket, med plan om faglige samlinger en gang i halvåret.

Korus vest Stavanger har i 2016 hatt en økt satsning på opplæringsprogrammet Tidlig inn. Vi deltok på evalueringen av programmet i Oslo våren 2016 og vi har siden høsten 2016 deltatt i den nasjonale arbeidsgruppen for Tidlig Inn. Vi har samarbeid med Korus Bergen om å følge et av deres Tidlig inn løp, for å få en bedre forståelse for hvordan vi kan legge dette opp i sør Rogaland. (Nord fylket har sitt eget tidlig intervensjonsutvalg gjennom Haugalandsløftet).

På sikt er planen at vi ved hjelp av BTI satsningen vil få bedre innblikk i den enkelte kommunes behov for kompetanseheving og gjennom dette vil kunne tilby opplæringstilbud i form av Tidlig inn eller BIR tilpasset den enkelte kommunes behov.

KAP. 2.7 MOTIVERENDE SAMTALE

KoRus vest Stavanger har i 2016 arrangert fire introduksjonskurs i MI à 3 dager. Ett kurs var åpent for påmelding hvor deltakerne (35 stk.) var fagpersoner fra seks kommuner, samt spesialisthelsetjenesten.

Fire av introduksjonskursene var «lukkede kurs» (mellom 24 og 30 deltakere) for Rogaland Legeforening, Karmøy kommune (skole og PPT) i tilknytning til Skolefraværsprosjekt, og Bufetat. Totalt 81 deltakere. I tillegg bisto KoRus vest Stavanger med foredragsholder i samarbeid med KORFOR om MI – opplæring i regi av Stavanger Universitetssykehus. Deltakerne sammenfaller med vår prioriterte målgruppe.

Samtlige deltakere på våre 3 dagers opplæringskurs tilbys videre oppfølging ved deltakelse i regionale nettverkssamlinger. Det har vært tre nettverkssamlinger i 2016 en i nord-fylket og to i sør-fylket, som hver har hatt 20-35 deltakere. Deltakerne har vært fra til sammen sju kommuner, samt enkelte fagpersoner fra TSB og spesialisthelsetjenesten.

I tillegg arrangerte KoRus vest Stavanger Oppfriskningskurs i MI i Haugesund (1 dag) med 20 deltakere fra 3 kommuner, samt spesialisthelsetjenesten.

Vedr. WIRUS og MI:

I en av intervensjonene i WIRUS studien, Riskbruksmodellen, benyttes MI. I 2016 har vi hatt følgende opplæring av MI for bedriftshelsepersonell (BHT) involvert i WIRUS.

- 3 dager grunnopplæring i Østfold (Stamina BHT)
- 3 dagers grunnopplæring i Oslo (intern bedriftshelsetjeneste)
- Det er også gitt individuell MI veiledning til 11 BHT ansatte i WIRUS studien, samt gruppeveiledning til disse ansatte

---

KAP. 3 RUSBEHANDLING

KoRus vest Stavanger har i 2016 videreført arbeidet innenfor kjerneområdet Rusbehandling. Prioriterte områder har vært ulike kompetansetiltak rettet mot ansatte i kommuner og spesialisthelsetjenestene (TSB) - jf. oversikten senere i kapittelet. Særlig krevende er det å gjennomføre større arrangement som trenger en del ressurser i form av planlegging og tilrettelegging.

KAP. 3.1 VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

KoRus vest Stavanger har langt på vei nådd sine mål for 2016 innen Rusbehandling (jf. gjennomføringsplan for 2016). Det er en stadig utfordring å bidra til bedre samhandling mellom ulike tjenestenivå og sektorer. I dette inngår blant annet arbeidet med å bistå kommunene, DPS og TSB med implementering av "ROP retningslinjen" (IS-1948). I 2016 valgte KoRus Stavanger å ha egne implementeringsdager for ledere kalt «ROP kurs for ledere». (Jf. oppdragene på disse feltene i tilskuddsbrevet for 2016). Målet var å synliggjøre ansvar, forpliktelser og samhandling overfor person med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse, og tilbakemeldingene fra kursdeltakerne tilsier at vi lyktes med dette. ROP tilsynet i 2017 vil gi ytterligere svar.

Når det gjelder Brukerplan- kartleggingen har vi nådd vårt mål ang. antall deltagende kommuner. Fra 2015 har KoRus tilbydd fordypet analyse av kommunens egne tall og i 2016 vokste denne aktiviteten. Vi vurderer at analyser og bistand til enkelt kommuner, samt å se andre innsatser fra KoRus Stavanger i sammenheng med Brukerplan, har gitt gode resultater i form av at KoRus kan tilby kommunene et mer systematisk og helhetlig tilbud. Dette arbeidet vil fortsette i 2017.

Bruker- og mestringsperspektiv er et bærende prinsipp for all vår tjenesteytelse. KoRus Stavanger samarbeider nært med flere brukerorganisasjoner (Rio, Alarm, mental Helse, ProLar, Ventilen), samt de ulike kommunene i utarbeidelse av kurs/konferanser. Både kommuner og brukerorganisasjoner deltar i ulike fora og møter hvor KoRus Stavanger er arrangør/ tilrettelegger.

KoRus Stavanger samarbeider i utstrakt grad med Fylkesmannsembetet og andre kompetansemiljø med innsatsen for kvalitet og kompetansehevende innsatser rettet mot kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Arbeidet med Opptrappingsplanen for rusfeltet startet i 2016, og KoRus Stavanger har vært i en åpen dialog med pårørende og brukerorganisasjoner og en rekke fagpersoner for å ivareta innsatser knyttet til tidlig intervensjon, behandling og oppfølgingstjenester. Dette samarbeidet har resultert i et 2 dagers kurs som skal arrangeres i juni 2017. Arbeidet med Opptrappingsplanen for rusfeltet vil naturligvis ha et videre stort fokus i 2017.

KAP. 3.2 KOMPETANSETILTAK RETTET MOT DET KOMMUNALE RUSARBEIDET

De kommunale tjenester skal utgjøre bærebjelken i tjenestetilbudet gjennom behandlings- og rehabiliteringsforløpet i tett samarbeid med spesialisthelsetjeneste. KoRus har gjennomført undervisning om rusmidler for ansatte i spesialisthelsetjenesten, pasienter innlagt i en TSB-institusjon, ansatte i kommuner og studenter ved Universitetet i Stavanger. Det er også gjennomført undervisning for ungdomsskoleelever om teamet rus og psykisk helse. Av kompetansetiltak rettet inn mot arbeid med rus i kommunene og spesialisthelsetjenestene, har KoRus vest Stavanger i 2016 gjennomført følgende:

Kurs/konferanse på tematikken rus og psykisk helse:

- KoRus Stavanger har sammen med Fylkesmannen i Rogaland arrangert «Grunnkurs rus og psykisk helse», 16.mars 2016, for alle ansatte i Rogaland som kommer i kontakt med rus og avhengighetsproblematikk, samt brukerorganisasjoner og pårørende. Det var 344 deltakere på denne dagen. Gjennom dette åpne kurset får KoRus Stavanger mulighet til å bistå ulike sektorer med økt kunnskap og kompetanse om rusproblemer og avhengighet.
- «ROP kurs for ledere» 5. april i Stavanger (60 deltakere) og 6. april i Haugesund (40 deltakere)

- «**Grunnopløring i rus og psykisk helse**». Oppløring for sør-Rogaland 16. mars. Om lag 340 deltakere.
- «**Overdosekonferanse**», 8. september i Stavanger for om lag 120 deltakere.
- **Starus-konferansen 2016**: Nedskjæringer i opptrappingsplanens tid? Hva bør kommunene gjøre for å bistå rusmiddelavhengige til å få et bedre liv? (Workshop 1 - 29.februar + Fagpolitisk debatt og konferanse 15.-16. mars + Workshop 2 - 11.april). (ca 80 deltakere på konferansen jevnt fordelt mellom brukerrepresentanter og fagfolk) i Sør-Rogaland.

Undervisning og forelesninger:

- 12.04.16: Undervist på Gautesete ungdomsskole; «Ungdom, rus og psykisk helse», ca 90 deltakere
- 26.05.16: Undervist på AKAN grunnkurs, «Hvordan forstå avhengighet som fenomen?», ca 40 deltakere
- «Hvordan kan vi i vår kommune iverksette og involverer pårørende til pasienter innen rus/psykiatri. Finnøy kommunen
- Familien – mulighetenes vindu. Innlegg på Rusdag i Helse Fonna 25.01.16. ca 300 deltakere
- Hvorfor gjør vi ikke mer av hva forskningen anbefaler? Frokostseminar, TSB kompetansetjeneste, Oslo 16.09.16 (ca 100 deltakere)
- Rusbehandling blir mest effektivt hvis familien involveres – hvorfor skjer det så sjelden da? Kompetansesentersamling, Narvik. 20.09.16 (ca 40 deltakere)
- Hvilke muligheter ligger i familiers møte med rusbehandling? Jubileumsseminar OBS-teamet, Stavanger. 06.10.2016 (ca 150 deltakere)
- Hvilke muligheter ligger i familiers møte med rusbehandling? Undervisning, Jæren DPS. 30.11.16 (ca 30 deltakere)
- Hvilke muligheter ligger i familiers møte med rusbehandling? Undervisning, FABO, Stavanger. 30.11.16 (ca 20 deltakere)

Internundervisning ved Rogaland A-senter:

- Pasientundervisning om fysisk aktivitet og rus, Behandlingsavd. Rogaland A – Senter
- Pasientundervisning om Stress og rusmidler, Behandlingsavdelingen, Rogaland A-senter
- Internundervisning for ansatte om resultater av «Barn som pårørende studien», Multisenterstudien
- Internundervisning for ansatte om tilfriskningsprosesser fra et brukerperspektiv. (Gitt ved to anledninger)

Seminarer om FAS/FASD

Det har vært avholdt to dagers diagnosekurs for spesialister ved helse Fonna i FAS/ FASD i 2016.

Det er også avholdt to dagerskurs om FAS/ FASD et i nord og et i sør fylket for ansatte som jobber med barn i kommuner og spesialisthelsetjenesten. Formålet med dagskurset var å gi innblikk i nyere forskning om rusmidlers virkning på fosterlivet med særlig vekt på alkoholens virkning på fosteret. Skadevirkninger

og praktiske konsekvenser/utfordringer for barnet og familien ble hverdagen belyst. Foredragsholderne: Psykologspesialist Gro CC Løhaugen og Professor Jon Skranes hadde det faglige ansvar for alle kursdager.

FAS/FASD rus-skader i svangerskap. I samarbeid med Familieambulatoriet i Helse Fonna ble det gjennomført fagdager om temaet i 2016 for 90 deltakere. Det ble også arrangert 2 dagers opplæring for 20 legespesialister/psykologspesialister i diagnostiseringa og oppfølging av FAS/FASD

KoRus vest Stavanger har i 2016 også vært med i en planleggingsgruppe bestående av fylkesmannen i Rogaland, Sped og småbarns teamet ved Stavanger universitetssykehus (SUS), LAR, avdeling for gravide og småbarn ved Rogaland A- senter og Korus om kursdager om sped- og småbarn utsatt for rus og stress i svangerskap og småbarnsperiode. Kursdagene blir avholdt i 2017.

Læringsnettverk (KS)

Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet og KS samarbeider om gjennomføring av nasjonale læringsnettverk for å utvikle gode forløp og god samhandling, samt aktiv brukerinvolvering. Visjonen for arbeidet er at fokus skal flyttes fra ”*Hva er i veien med deg?*” til ”*Hva er viktig for deg?*»

Læringsnettverk "Gode pasientforløp for brukere med psykiske problemer og/eller rusproblemer", satser på å utvikle gode og sammenhengende tjenester som oppleves nyttige for brukerne. Brukerne har en sentral rolle i å utvikle tjenestene.

Recovery læringsnettverk for Rogaland og Sunnhordland (2016-2017)

I 2016 ble det startet opp et slikt læringsnettverk for 15 kommuner i Rogaland (13) og Sunnhordland (2), samt helseforetakene Helse Fonna HF og Helse Stavanger HF. Læringsnettverket har en varighet på to år. KoRus vest Stavanger har en koordinerende rolle i det regionale arbeidet.

Formålet med læringsnettverket er å innføre mer recoveryorienterte tjenester og bedre samhandling mellom de ulike nivå i tjenestene. Et vellykket læringsnettverk i Rogaland/Sunnhordland vil kunne fungere som modell for samhandling for kommuner og i spesialisthelsetjenesten i andre regioner.

Planleggingen og gjennomføringen av læringsnettverket foregår i et nært samarbeid med en lokal prosjektgruppe sammensatt av representanter fra KS, Fylkesmannen i Rogaland, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA), Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon (Rio), Mental Helse, Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning (Korfor), Helse Stavanger og Helse Fonna, samt fire av de deltakende kommunene. Prosjektgruppen er sammensatt med 50/50 representasjon av deltakere med fag- eller brukerbakgrunn.

For læringsnettverket er det i 2016 gjennomført tre prosjektgruppemøter, samt en nettverkssamling for 130 deltakere. Alle kommunene har opprettet egne forbedringsteam med inntil 10 deltakere. Det er utarbeidet kommunale områder for forbedringsarbeidet, mål for dette, samt arbeidsplaner.

I forhold til området som gjelder recoveryorientert praksis og tjenesteutvikling viser vi ellers til den innsatsen KoRus Vest Stavanger gjør i forhold til forskning og utvikling (Se kapittel om forskning).

Opptrappingsplanen for rusfeltet 2016-2020

KoRus vest Stavanger har i samarbeid med Fylkesmannen i Rogaland, nedsatt en prosjektgruppe som i 2016 har arbeidet med det faglige programmet for «Grunnkurs rus- i lys av Opptrappingsplanen for rusfeltet 2016-2020». Prosjektgruppen består av representanter fra ulike kommuner i Rogaland, NAV Rogaland, bruker og pårørendeorganisasjoner, samt en representant fra Husbanken. KoRus Stavanger har også deltatt på Helsedirektoratet sine arrangement med fokus på Opptrappingsplanen for Rusfeltet den 18 og 19. oktober 2016.

KAP. 3.3 NASJONAL OVERDOSESTRATEGI 2013-2018

Stavanger kommune er med i Nasjonal overdosestrategi 2013-2017. Kommunen har startet opp arbeidet med kartlegging, tiltak og lokale handlingsplaner mot overdoser og overdosedødsfall. I dette arbeid har KoRus Vest Stavanger deltatt i kommunens prosjektgruppe i hele 2016. Det har vært møter ca. en gang i måned, der prosjektleder i kommunen har vært ansvarlig for agenda og fremdrift i arbeidet med overdosestrategien. Handlingsplan for det forebyggende arbeid er laget og sendt til politisk vedtak. Behandling av planen er utsatt grunnet kommunens prioritering vedrørende arbeidet med nye flykninger i kommunen.

KoRus Vest Stavanger var med i arrangørkomiteen for gjennomføring av en overdosekonferanse i Stavanger i september 2016. Konferansen var i samarbeid med Fylkesmannen, Sandnes kommune, Stavanger kommune, LAR og ambulansetjenesten ved SUS. Alle kommunene i Rogaland, flere TSB, fengsel og brukerorganisasjoner var invitert til konferansen. Konferansen ble fort fulltegnet og programmet hadde innslag fra Naloxan-prosjektet, Sverre Nesvåg vedr «overdose og likegyldighet», «Overdoserisiko med de nye stoffene» ved Tone Kristin Risdal, refleksjoner fra ambulansetjenesten «når pasienter ikke vil bli med», erfaringer fra en brukerrepresentant fra A-larm. 120 deltakere til konferansen, og lang venteliste.

KoRus Vest Stavanger har deltatt på to nasjonale nettverk 2016, i regi av KoRus øst.

Nettverk innen lavterskel-helse

Som et resultat av arbeidet med overdorstrategi har KoRus tatt ansvar for koordinering av et nettverk innen lavterskel-helse, samlinger to ganger i året. De ti største kommunene er inviterte som har tjenestetilbud til denne brukergruppen.

KAP. 3.4 LEGGE TIL RETTE FOR AT KOMMUNER TILBYS OG TAR I BRUK BRUKERPLAN

Den 1. og 2. februar 2016 gjennomførte vi to rusdager; en i Helse Fonna og en i Helse Stavanger, hvor resultatene fra årets undersøkelse (egentlig desember 2015) ble presentert. Rusdagen i Helse Fonna hadde tema «Mulighetenes vindu», og tilsvarende samling i Stavanger hadde «Aktiv bruk av brukerplan» i fokus.

Implementering av resultater

De siste årene har KoRus vest Stavanger prøvd ut ulike strategier og metoder for å bistå kommunene i å utvikle en mer aktiv og systematisk bruk av kunnskapen fra BrukerPlan. Fra 2015 har KoRus tilbydd fordypende analyse av kommunens egne tall. I 2016 vokste denne aktiviteten og vi besøkte fire kommuner for å presentere de lokale tallene og gjennomførte ytterligere syv analyser som ble sendt til kommunene.

Opplæring og gjennomføring

I november hadde vi opplæringsdager i BrukerPlan i begge helseforetakene. I 2016 hadde vi igjen en ny versjon av Brukerplan og bestemte derfor oss for å holde opplæring i mindre grupper. Totalt hadde vi åtte opplæringskurs.

I desember gjennomførtes kartleggingen hvor totalt 28 kommuner fra Helse Fonna og Helse Stavanger deltok. Dette er en reduksjon med 2 kommuner fra 2015 (Strand og Randaberg). Gjennomføringen var, ikke overraskende, mer problematisk enn tidligere år – den praktiske løsningen var komplisert og lite brukervennlig – med den følgen at KoRus brukte svært mye tid på oppfølging og veiledning. I et tilfelle reiste KoRus ut for å opprette hele brukerstrukturen for kommunen.

KAP. 3.5 OPPLÆRING I TVANGSBESTEMMELSENE I HELSE- OG OMSORGSTJENESTELOVEN KAP. 10

På bakgrunn av oppdrag fra Helsedirektoratet om opplæring i tvangsbestemmelsene i HO-loven kap. 10, mottok KoRus vest Stavanger et tilskudd til gjennomføring av opplæringstiltak. I samarbeid med Fylkesmannen i Rogaland ble det opprettet en arbeidsgruppe sammen med representant fra kommuner og Helse Stavanger/Helse Fonna. Den 22.11.16 arrangerte Kompetansesenter Rus (KoRus) Bergen og Stavanger i samarbeid med Helse Vest RHF, Fylkesmannen i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane en fagdag med tema «Bruk av tvangstiltak overfor personer med rusmiddelproblemer med fokus på § 10.4 (frivillig tvang) og arbeid med bistandsteam». Det kom 121 deltakere fra ulike kommuner og spesialisthelsetjenesten. Det ble utarbeidet rapport med innspill som ble tatt videre inn i arbeidsgruppe som arbeider med felles forståelse og samarbeid i Helse Vest regionen

KoRus Vest Stavanger/Rogaland A-senter arrangerte også i 2016 Utstein Refleksjonsforum der tvang var tema: « I skjæringspunktet mellom frivillighet og tvang - perspektiver på uformell tvang i kommunale psykiske helsetjenester». Der Christine Øye, Unn Hammervold og Linda Øye som foredragsholdere. (ca 20 deltakere).

KAP. 4 FORSKNING

KoRus Vest Stavanger har en rekke innsatser i grenselandet mellom forskning og kompetansesenterarbeid. Rådgivere ved KoRus vest Stavanger er engasjert i ulike forskningsprosjekter, enten som forskere, eller som igangsetter og fasilitatorer for forskning. Disse innsatsene brukes aktivt i formidlings- og utviklingsarbeid.

I forhold til egne forskningsinnsatser, er KoRus Vest Stavanger engasjert i flere områder som vi tenker er strategisk viktige og sentrale i forhold til kjerneområdene Folkehelse, Tidlig Intervensjon og Rusbehandling.

Det første forskningsområdet er **Recovery-prosesser og recovery-orienterte praksiser**, som er sentralt i forhold til Rusbehandling. Her arbeider vi sammen med KORFOR innenfor rammen av Stayer-studien om en PhD-studie. Første artikkel fra denne studien er nå inne til review hos NAD. Vi inngår videre i et samarbeid med Universitetet i Stavanger og Sandnes kommune om utvikling av forskning og implementering på recovery-orienterte tjenestetilbud, nærmere bestemt det brukerstyrte kurset: «Recovery – min prosess».

Et annet forskningsområde er **Familier og barn**. PhD om familieinvolvering i rusbehandling ble godkjent og kandidaten disputerte den 13.06.2016. Resultatene fra denne forskning er brukt aktivt i formidlings, forskning og implementeringsarbeid. KoRus Vest Stavanger har i 2016 fortsatt sitt engasjement i Multisenterstudien barn som pårørende, der Rogaland A-senter sammen med Stavanger Universitetssykehus (SUS) inngår som et av fem senter. Arbeidet på dette i 2016 har først og fremst vært knyttet til et sideprosjekt med en kunnskapsoppsummering om barn og pårørendes levekår, men også til videre analyse og samarbeid i arbeidsgruppen. Resultater og analyser fra multisenterstudien har direkte relevans for videre utviklingsarbeid på dette området. I forbindelse med forskningsområdet Familier og barn har vi også samarbeid med tidligere Diakonhjemmet vitenskapelig høgskole (nå VID) og videreutdanning i familieterapi m/rusfordypning i Sandnes. Kompetansen vår på dette området brukes aktivt bl.a i forhold til BIR-programmet, og formidlingsarbeid innenfor rusbehandlingsområdet.

Et annet forskningsområde er **Arbeidsliv og rus/alkoholkultur**. I 2016 har vi vært engasjert i skrivearbeid i tilknytning til resultatene fra WIRUS-studien (se for øvrig kap.5.2), i tillegg til vår rolle der som fasilitator for forskning. Videre har vi vært løpende engasjert som oppdragsgiver for evaluering av alor-nettverk.

I 2016 har en av rådgiverne vært i et mastergradsløp og har utformet en studie om implementering av veileder for rusbehandling og rehabilitering i kommunale settinger. Resultatene fra studien vil foreligge i 2017.

Sentrale samarbeidspartnere for KoRus Vest Stavanger i tilknytning til forskning lokalt er STARUS-gruppen (Stavangergruppen for rusmiddelforskning), der Universitetet i Stavanger, Stavanger Universitetssykehus, KORFOR (regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning i Helse Vest) og IRIS inngår. Vi vil bygge videre på dette samarbeidet i vårt Korus-arbeid. KoRUs Vest Stavanger ved Rogaland A-senter har ellers samarbeid med Universitetet i Stavanger og VID (tidligere Diakonhjemmet Høgskole) om henholdsvis utvikling av master i Rus og psykisk helse, og rusfordypning i tilknytning til videreutdanning i familieterapi. Vi ser på dette som viktige grensesnitt der kunnskap utvikles og formidles.

PhD-graden:

Selbekk, Anne Schanche (2016): Troubled families and individualised solutions? An ontological, discursive and interactionist analysis of families involvement in alcohol and other drug treatment. PhD-avhandling NO 290, Universitetet i Stavanger.

Vitenskapelige artikler:

Selbekk, A. S. and Sagvaag, H. (2016) Troubled families and individualised solutions: An institutional discourse analysis of alcohol and other drug treatment practices concerning affected others. *Sociology of Health and Illness*, Volume 38, Issue 7,

Robertson, I. E. (2016). Into the unknown. A study of the transition from drug treatment to mainstream society from first person perspective (Sendt inn til NAD – avventer review)

Nordaune K, Skarpaas LS, Sagvaag H, Haveraaen L, Rimstad S, Kinn LG, Aas RW (2016) Who initiates and organizes situations for work-related alcohol use? The WIRUS-culture study, *Scandinavian Journal of Public Health*, ^(ikke) publisert)

Andre publikasjoner:

- Rusfag – Et kartleggingsverktøy i behandling av mødre med barn i rusinstitusjon, Maren Løvås 1/ 2016
- Rusfag artikkelserie 1/ 2016: Beruselsens ambivalens- et Durkheimsk perspektiv. Inger Eide Robertson, s 5-13 (også publisert på forebygging.no)

Presentasjoner på Nasjonale og internasjonale konferanser:

- Selbekk, Anne Schanche. Troubled families and individualised solutions: An institutional discourse analysis of alcohol and other drug treatment practices concerning affected others». NADRA, Finland. 01.09.16
- Selbekk, Anne Schanche. Berørte familier og individualiserte løsninger? En ontologisk, diskursiv og interaksjonistisk analyse av familiers involvering i rusbehandling. Innlegg BarnsBeste forskernettverk. 16.11.16
- Robertson, Inger Eide; «Into the unknown». NADRA, Finland 01.09.2016
- Robertson, Inger Eide: «Recovery, eller bedringsprosesser. Teori og brukererfaringer». Nasjonal konferanse; «Te ka slags nøtte». Narvik, 12.10.2016

Foredrag og kurs/seminar:

- Familien – mulighetenes vindu. Innlegg på Rusdag i Helse Fonna 25.01.16

- Barn i rusfamilier. Grunnkurs. Innlegg. 08.03.2016.
- Recovery, eller endringsprosesser; individet og strukturene. Seminar i Narvik i regi av KoRus Nord, mai 2106
- Hvorfor gjør vi ikke mer av hva forskningen anbefaler? Frokostseminar, TSB kompetansetjeneste, Oslo 16.09.16
- Rusbehandling blir mest effektivt hvis familien involveres – hvorfor skjer det så sjelden da? Kompetansesentersamling, Narvik. 20.09.16
- Hvilke muligheter ligger i familiers møte med rusbehandling? Jubileumsseminar OBS-teamet, Stavanger. 06.10.2016
- Hvilke muligheter ligger i familiers møte med rusbehandling? Undervisning, Jæren DPS. 30.11.16
- Hvilke muligheter ligger i familiers møte med rusbehandling? Undervisning, FABO, Stavanger. 30.11.16
- Internasjonalt arbeidsliv og rus. Undervisning for masterstudenter i Helsevitenskap, UiS 03.10.16
- Kjønn, arbeidsliv og rus. Undervisning for masterstudenter i Helsevitenskap, UiS 24.10.16

KAP. 5 NASJONALE FUNKSJONER OG SÆRSKILTE OPPDRAG

KAP. 5.1 TILTAK FOR Å STYRKE SAMHANDLING MELLOM SEKTORER, TJENESTER OG NIVÅ

Samarbeid på regionalt nivå – Fylkesmannen i Rogaland

Fylkesmannen i Rogaland og KoRus vest Stavanger drifter et regionalt nettverk kalt Kompetansegruppen rus og psykisk helse, med representanter fra helseforetakene i fylket, brukerorganisasjon, kommunerepresentanter fra de største byene og regionene, samt representanter fra utdanningsinstitusjonene i regionen. Kompetansegruppen møtes fire ganger i året, og intensjonen her er informasjonsdeling samt brukerinflytelse i forhold til å avdekke kunnskaps- og kompetansesbehov spesielt knyttet til impelmentering av opptrappingsplanen.

KoRus vest Stavanger utarbeider i samarbeid med fylkesmannen en ”*Regional kompetanseplan*». Dette er en oppdatert oversikt som viser kompetanse og utviklingsarbeid på rus- og psykisk helsefeltet i Rogaland som Fylkesmannen og KoRus vest Stavanger samarbeider om. Alle tiltakene i denne planen i 2016 ble gjennomført med noen få unntak. Dette er en plan som utarbeides blant annet på bakgrunn av innspill fra Kompetansegruppen rus og psykisk helse.

Viderer har KoRus vest Stavanger regelmessige møter gjennom året med rus- og psykisk helserådgiver hos Fylkesmannen i Rogaland. Sammen driver vi et fylkesnettverk for nøkkelpersoner i kommuner og spesialisthelsetjenester på feltet rus og psykisk helse/ROP.

I forbindelse med implementering av ROP-retningslinjen og gjennomgang av Helseforetakene sine avtaler med kommunene, ble det i 2013 etablert en undergruppe av Kompetansegruppen rus som vi kalte ROP-gruppen. Gruppen er sammensatt av representanter fra Jæren DPS, OBS teamet, Sandnes kommune, Stavanger kommune, Karmøy kommune, Helse Fonna, Rio, Mentale helse og Fylkesmannen i Rogaland og har halvårslige møter.

Gruppen planla ROP-kursene i regionen høsten 2013 og fortsatte i 2014 og 2015 å følge med på utviklingen av implementeringen av ROP-retningslinjene i regionen. 5. og 6. april 2016 arrangeres to ROP- oppfølgingsdager for ledere innen kommuner, DPS og spesialisthelsetjenesten i sør- Rogaland og nord- Rogaland.

Samarbeid på regionalt nivå – Rogaland fylkeskommune

I 2014 ble KoRus vest Stavanger medlem i folkehelsenettverket i regi av Rogaland fylkeskommune. I 2014 bisto vi blant annet med informasjonsspredning om Ungdata som verktøy i folkehelsearbeidet. Medlemskapet i 2014 har først og fremst vært en åpning inn i nettverket, med ambisjoner om utvidede innsatser innenfor nettverket i 2015 i første rekke gjennom samarbeid om konferansen «Ung i Rogaland».

Fra 2016 er KoRus vest Stavanger er fast medlem i fylkeskommunens Rådgivende Folkehelseforum, et organ som skal bistå fylkeskommunen i forståelsen av faktorer som fremmer og hemmer god folkehelse. Vi har også utvidet samarbeidet med Rogaland fylkeskommune innen kommunalt og regionalt planarbeid 2016, med spesiell fokus på program for folkehelse. KoRus vest Stavanger er av fylkeskommunen definert som en viktig samarbeidspartner i arbeidet med formulere søknaden om å bli programfylke. Dette samarbeid vil videreutvikles i 2017.

Samarbeid med andre regionale instanser og kompetansemiljø

KoRus vest Stavanger er deltaker i kompetanseforum for vestlandet som består av RVTS, RKBU, StatPed og KoRus vest Bergen og Stavanger. Det blir avholdt ett møte i semesteret og det er utarbeidet et formelt mandat og avtale for samarbeidet.

Eksempel på samarbeid:

- Et eksempel på samarbeid med flere kompetansemiljø er «ROP kurs for ledere» hvor både Napha, ROP kompetansetjeneste, Helse vest, Fylkesmannen i Rogaland, Fylkesmannen i Hordaland og KoRus Stavanger samarbeidet.
- Samarbeidsprosjektet «Uønsket fravær» - kommunene Karmøy og Bergen via Kompetansesenterforum for region vest.
- KoRus Stavanger er representert med 2 personer i en faglig ressursgruppe for å bygge opp en ny «Master i rus og psykisk helse» på UIS.
- En representant fra KoRus vest Stavanger sitter i en ressursgruppe på Diakonhjemmet Høgskole.
- KoRus vest Stavanger har innledet samarbeid med PårørendeSenteret i Stavanger, «Ventilene» i Kirkens bymisjon og Alternativ til Vold (ATV) i forbindelse med gjennomføring av BIR kursdager.
- Samarbeid med Familieambulatoriet i Helse Fonna om FAS/ FASD kurser.
- Deltar i arbeidsgruppe med fokus på praksisutvikling av recovery-orienterte tjenester i regi av mestringsenheten i Sandnes kommunen, sammen med representanter fra UiS, KorFor, brukerorganisasjon (RIO).
- Samarbeid med andre Korus i forbindelse med AAH (kap. 1.5), arbeidsliv og rus –alor (kap. 1.7) og BIR (kap. 2.3).
- Samarbeidsavtale med AKAN.

Samarbeid med brukerorganisasjoner

Kontakten med brukerorganisasjoner blir ivaretatt på ulike måter:

Eksempel på samarbeid:

- Samarbeid med rusmisbrukernes interesseorganisasjon (RIO) i gjennomføring av brukerkonferansen 2015.
- Ulike brukerorganisasjoner innen rus og psykisk helse deltar i flere av våre møter
- Vi benytter brukerrepresentanter som foredragsholdere på flere av våre kurs.

Vurdering av måloppnåelse

KoRus vest Stavanger spiller en aktiv rolle i de samarbeidsfora vi er med og bidrar slik til bedre samordning av tjenestene, utvikling av kvaliteten på disse og at tjenestene har et brukerfokus. Videre bistår senteret direktoratet med representanter i diverse arbeids- og prosjektgrupper innen områder for folkehelse, rusbehandling (overdose), tidlig intervensjon og forskning. Helsedirektoratet invitere også inn til nasjonale samlinger med kompetansemiljøene hvor virksomhetsledere deltar.

KAP. 5.2 VIRUS-STUDIEN (WORKPLACE INTERVENTIONS PREVENTING RISKY USE ALCOHOL AND SICK LEAVE)

Wirus (Workplace Interventions Preventing Risky Use of Alcohol and Sick leave) er et forskningsprosjekt som skal innhente mer kunnskap om arbeidslivet, alkohol og sykefravær. Kompetansesenter rus, region vest Stavanger (KoRus Stavanger) har sammen med Universitetet i Stavanger (UiS) fått i oppdrag av Helsedirektoratet å gjennomføre og evaluere tidlige intervensjoner ved *risikofyllt* alkoholbruk hos ansatte. Prosjektet startet i 2013 og beregnes ferdig i 2020. Et estimat viser at per januar 2017 har over 14 000 ansatte fra både offentlig og privat sektor i norsk arbeidsliv deltatt i screeningen.

Rekruttering av bedrifter

Vi har som tidligere år, hatt et tett samarbeid med bedriftshelsetjenesten Stamina Helse for å få spre informasjon om studien i 2016. I løpet av 2016 besøkte vi 14 bedrifter i hele landet. Det har vært ønske om å gi informasjon om studien til forskjellige ledd i bedriften, som ledere, HMS-ansvarlige, verneombud, tillitsvalgte, akan-medlemmer m.m. Vi har rekruttert seks bedrifter til studien i 2016, til sammen ca. 6000 ansatte. Til sammen er det ca. 14 400 ansatte som har fått tilsendt screeningsskjema i studien frem til desember 2016. Pr 1.1.2017 har vi besøkt 35 bedrifter. Vi opplever at generelt er det velvilje til å delta, samtidig må flere si nei takk grunnet usikkerhet i arbeidsmarked. Alle bedrifter som sier ja til å delta, har en intern koordinator som vi har som vår kontaktperson gjennom hele studien. Her utveksler vi informasjon, mailadresser, avtaler om intervjuer, tilgjengelige for spørsmål osv.

Opplæring av bedriftshelsepersonell

I samarbeid med UiS har vi gitt kontinuerlig oppfølging gjennom hele året til de involverte ansatte på BHT-kontorene. Vi har hatt kontinuerlige møter med UiS der studiens formål, BHT sin praktiske hverdag og intervensjonene har blitt belyst og nøye drøftet. Som et resultat av dette har vi i 2016 utvidet antall

rådgivere i Stamina Helse som skal bistå i studien fremover. Vi har hatt opplæring av tre rådgivere fra østfold-området, der vi har gjennomført en ny 3-dagers opplæring generelt på Wirus-studien og spesielt på MI-metodikken. Vi har gjennomført en dags oppfølging av BHT-ansatte generelt i studien og spesielt i MI-metodikk, utført i august måned. Ni ansatte på BHT-kontorene i Sandnes, Bergen, Ålesund, Fredrikstad, Halden og Tromsø deltok på samlingen. Vi har mål om at kvalifikasjonene til de ansatte som utfører helseundersøkelsene og bistår i RCT-studien, skal være så gode som mulig. Vi har gjennom året sendt informasjon til alle involverte BHT kontorene om rekrutteringsarbeidet, viktige dokumenter i studien, avtaler, godkjenninger, m.m. Vi har også gjennomført en 3-dagers opplæring hos en intern BHT-ordning i Oslo-området som skal bistå i studien. De starter i 2017.

Kulturstudien

Vi deltar i dette arbeidet med å koordinere avtaler med UiS og bedriftene. Vi deltar også i fokusgruppemøtene med representant fra UiS. Vår rolle er koordinerende og støttende i datainnsamlingen til kulturstudien.

Implementeringsstudien

BHT-ansatte har fått informasjon om hvordan data skal samles inn til implementeringsstudien. Vi har ivarettatt dette med å ha fokus på det på våre samlinger og har bl.a vist film som UiS har laget i denne anledningen. Vi på KoRus prøver å gi kontinuerlig informasjon, oppmuntring og oppfølging til BHT-ansatte for å holde engasjementet, interesse og aktiviteten oppe. Vi bruker mer tid enn planlagt hos bedrifter/virksomheter i rekrutteringsarbeidet. Som tidligere nevnt, har vi frem til nå erfart at jo mer informasjon vi kan gi i forkant av utsendelsen av screeningsskjema, jo høyre svarprosent.

Oppsummering

Prosjektet er ca. 1 ½ år forsinket, samt betydelig større i omfang enn det de opprinnelige rammene la til grunn. Rekruttering av bedrifter, og opplæring av og samarbeid med Stamina Helse, krever generelt mye ressurser, tid og reisevirksomhet. Vi opplever at det er stort interesse for å delta i studien når bedriftene er godt informert. Sammen har vi oppnådd rekrutteringsmålet, med vel margin, på 14.000 ansatte, samtidig er antallet ansatte i RCT-studien for lavt. Vi må med all sannsynlighet fortsette å rekruttere i 2017, som vil medføre oppfølging ut i 2018.

Vi skal fortsette med det gode samarbeid med Universitet i Stavanger. Det er selvsagt avgjørende for studiens kvalitet og fremdrift i dette omfattende og spennende prosjekt. Videre blir resultater fra alle de ulike delstudiene i WIRUS (screeningstudie, RCT studie, kultur studie, implementeringsstudie og kost-nytte studie) vil bli presentert fortløpende i fagfellevurderte artikler og på konferanser.

KAP. 6 ØVRIGE OPPGAVER

KoRus vest Stavanger har linker på sin nettside til ulike nasjonale kunnskapskilder: www.forebygging.no, www.kommunetorget.no,

www.tidligintervensjon.no, www.snakkomrus.no og Rustelefonen 05888. Ved henvendelse fra driftere av disse nettsidene bidrar senterer med relevant litteratur og tekst.

Publikasjoner: Rusfag artikkelserie og Rusfagmagasin 2016: Korus vest Stavanger bidrar årlig med artikler som når alle 426 kommuner i Norge (pr. 1.januar 2017) og som dermed er en nasjonal kunnskapskilde med bred spredningsflate i mange sektorer i kommunene:

- *Rusfag artikkelserie 1/ 2016: Beruselsens ambivalens- et Durkheimsk perspektiv. Inger Eide Robertson, s 5-13*
- *Rusfag artikkelserie 1/ 2016: Et kartleggingsverktøy i behandling av mødre i rusinstitusjon, Maren Løvås, s 51- 58.*
- *Rusfag 2/ 2016: Status- konferansen fremmer brukermedvirkning, Marit Vasshus, s 26-28.*
- *Rusfag 2/ 2016:recovery- når brukere lærer opp brukere, Marit Vasshus, s 12-13.*
- *Rusfag 2/ 2016: Familien må med i rusbehandling, Marit Vasshus, s 6*

Rusfagredaksjonen: Redaksjonen inngår i et mangeårig og nært samarbeid mellom KoRus'ene (siden 1998) om utvikling og spredning av kunnskap, metoder og ny forskning på rusfeltet. Målgruppene er kommunene og helsetjenestene, fylkesmenn, universitet og høyskoler, spesialisthelsetjenester og brukerorganisasjoner.

KAP. 7 ADMINISTRASJON OG FORVALTNING

Alle kommuner skal være gjort kjent med kompetansesenterets tilbud, herunder mulighet til å søke stimuleringsmidler som en del av arbeidet med kompetanseutvikling. Nettsiden ivaretar oppdraget fra Helsedirektoratet om å gjøre kompetansesenteret kjent for kommunen og andre målgrupper. Strukturen synliggjør på en bedre måte kjerneoppdragets tre grunnpilarer fordelt på rusmiddelforebygging og folkehelse, tidlig intervensjon og rusbehandling. I tillegg til strukturen, har en vektlagt lett tilgjengelighet i forhold til service for kommuner og andre målgrupper, ved å sette opp kontaktpersoner på alle områdene, samt kurs og prosjekter. En nyetablert digital søkemotor bidrar til økt synlighet for KoRus vest Stavanger.

KAP. 7.1 KOMMUNIKASJON, INFORMASJON OG PROFILERING

Rogaland fylke har en befolkning på 470 175 innbyggere (1.januar 2016) og er Norges 4. største fylke i folketall. Rogaland er blant landets mest urbaniserte fylker, med 87 % bosatt i tettsteder, som er nest høyeste befolkningskonsentrasjon etter Oslo og Akershus. Rogaland hadde i 2016 det tredje høyeste fødselsoverskuddet i Norge. KoRus vest Stavanger jobber kontinuerlig og langsiktig med å gjøre sitt samfunnsoppdrag kjent i befolkningen og spesielt til våre primærmålgrupper som angitt i tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet. Vi tilstreber å være tilgjengelig for relevante fagfolk i Rogalands 26 kommuner, samt i spesialisthelsetjenestene og TSB i regionen.

Facebook: Denne flaten når enda bredere ut til ulike målgruppen som inkluderes i Korus oppdraget. I februar 2015 etablerte vi i Rogaland en ny Facebookside. Nær 90 % av befolkningen benytter denne digitale sosiale nettverksplattformen, som dermed har et rikt spredningspotensiale. Dette er et effektivt og nyttig virkemiddel i forhold til synliggjøring, ressursutnyttelse og kostnad. Dette viser også det høye antallet visninger/ personer i nettverkene som vi har nådd med informasjonen:

I 2016 produserte senteret 55 nyhetsposter som har fått 33. 693 unike personlige treff blant fagfolk, brukere, journalister, politikere og andre interesserte i ulike sosiale nettverk i befolkningen (for 2015 var tallene 32 615 fordelt på 62 nyhetsposter):

- *Forebygging og folkehelse: 17 nyhetsposter*
- *Tidlig intervensjon: 25 nyhetsposter*
- *Rusbehandling: 14 nyhetsposter*

Tallene viser at selv om det er produsert færre artikler, på grunn av mindre ressurser i fjoråret, har vi flere treff. Dette henger sammen med at flere personer som treffes av nyhetspostene, deler disse med sine nettverkskontakter. Det betyr at flere finner innholdet interessant og verd å spre videre. Personlig deling er det mest effektive virkemidlet for å spre informasjon via Facebook som formidlingsplattform. Det ville derfor være virksomt at KoRus'ene deler hverandres nyhetsposter for å få mer spredning av innholdet til målgruppene og befolkningen forøvrig. Formidling og synliggjøring av forsknings – og erfaringsbasert kunnskap skjer på en rekke ulike plattformer for å tilgjengeliggjøre dette bedt både regionalt og nasjonalt for både fagfolk, brukere, pårørende og andre interessenter.

Kurs og konferanser er viktige arenaer for synliggjøring og profilering av KoRus sitt samfunnsoppdrag og virksomhet. Disse utgjør en møteplass for faglig oppdatering, synliggjøring av KoRus vest Stavanger sin kompetanse og tilbud, og utvikling av faglige nettverk og relasjonsbygging. Dette genererer økt kontakt og kontaktetablering som gir nye henvendelser til KoRus vest Stavanger. Samlet er disse arenaene svært viktige for å synliggjøre det fagpolitiske samfunnsoppdraget, omdømmebygging og samfunnskontakt.

KoRus Stavanger publiserte for fjerde året på rad også i 2016 en egen digital *kurs - og prosjektkatalog*, med en meny som gir god oversikt over tilbud til kommunene og er lett tilgjengelig. Katalogen inneholdt kurs, konferanser, formidlingstema, prosjekter, andre kompetansetilbud innen alle de tre oppdragsområdene rusforebygging og folkehelse, tidlig intervensjon og rusbehandling:

- *22 kurs, konferanser og nettverkssamlinger over 28 dager.*
- *Tilbud om temaforedrag, 4 prosjekter, 7 andre kompetansebyggende tiltak. I tillegg kommer nettverkssamlinger og forespørslers om kurs med faglig oppdatering som planlegges ila året, på bakgrunn av oppdraget.*

Over 3200 fagfolk og brukere/ brukerrepresentanter har deltatt i våre kurs, konferanser og nettverket gjennom året. Dette indikerer at Kompetansesenter rus Stavanger når sine målgrupper både vidt og bredt.

Informasjonsmaterieill: Korus Stavanger produserer informasjons- og profileringsmaterieill som forsterker synliggjøring av KoRus Stavangers varierte kunnskaps- og kompetansetilbud..

Kampanjer i regi av Helsedirektoratet: dette er et område som vekker interesse og er etterspurt hos kommunikasjonsrådgivere i KoRus, som ønsker å inviteres til å møte kampanjelederne for å få bakgrunnsinformasjon for å bedre kunne profilere og dermed kan selge dette inn til lokale medier.

Medieoppslag som publisitet og synliggjøring: lokale medier er viktige spredningsplattformer for KoRus vest Stavanger sin innsats, både i forhold til Ungdata, Brukerplan, rusmiddelpolitikk og tidlig innsats i form av BTI og BIR. Ungdata-undersøkelsene omfattet i overkant av 22 600 elever i ungdomsskole (15. 086) og videregående skoler (7536, hvorav 4787 i 1.videregående) i Rogaland i 2016.

Ungdata var i 2016 meget bredt profilert gjennom hele året både gjennom lokale aviser i de ulike kommunene, gjennom radio og TV. Omfanget av medieoppslagene var over 25 i løpet av året, og dette viser en bred interesse og lokalt engasjement knyttet spørsmål rundt ungdom og livsstil. Oppslagene var i de fleste kommunenes medier: Karmøy, Haugesunds Avis, Suldalsposten, Stavanger Aftenblad, Sandnesposten, Strandabuen, Jærbladet, Gjesdalsbuen, Dalane Tidende, NRK, TV-vest, Nærradio Karmøy, samt oppslag i kommunene Rennesøy og Finnøy.

Andre medieoppslag:

- «Forskning i farta». Rus og samfunn, 04/2016
- «Familien må med i rusbehandling.» Forskning.no, 12.06.16
- «Familien må med i rusbehandling. Rusbehandling blir mest effektiv hvis familien involveres – hvorfor skjer det så sjeldent da?» UiS hjemmesider, 13.06.16
- «Alcohol and other drug treatment needs to involve the family». Science Nordic. 06.07.16
- Intervju i Landsforbundet mot stoffmisbruk om Phd og pårørende, høst 2016.
- Oppslag av phd i Stavanger Aftenblad
- «Stor interesse for nettverk innen arbeidsliv og rus» i lokalavis, 27.08.2016
- «Gode erfaringer med nettverk knyttet til arbeidsliv og rus» på forebygging.no
- «Bygger nettverk for å forebygge rus i arbeidslivet» i HMS-magasinet, 15.12.2016

Samlet utgjør de ulike plattformene virkemidler med rike muligheter til å nå bredt de målgruppene som inngår i kjerneoppdraget. På denne måten bidrar innsatsen innen dette fagområdet til å sikre formidling og synliggjøring av rusfaglig erfarings- og forskningsbasert kunnskap som en sentral del av samfunnsoppdraget fra Helsedirektoratet.

KAP. 7.2 STIMULERINGSMIDLER

I 2016 mottok KoRus vest Stavanger kr. 1 154 365,00 fra Helsedirektoratet til videre forvaltning med sikte på kompetansetiltak i kommunene. Av dette ble kr. 534 000,00 tildelt direkte til kommunene etter søknad og inngått samarbeidsavtale. Kr. 605 471,00 ble benyttet til kompetansetiltak i KoRus vest Stavanger sin regi med kommunene som målgruppe. Satsingen er gjennomført innen kjerneområdene og i samsvar med gjennomføringsplanen for 2016. For øvrig vises til regnskapet for KoRus Vest Stavanger/Rogaland A-senter for 2016.

Vurdering av resultatoppnåelse

Målet med stimuleringsmidlene er å bidra til å styrke og utvikle kompetansen og kvaliteten i de kommunale tjenestene på rusfeltet. I 2016 har KoRus vest Stavanger oppfylt denne målsettingen på følgende måte:

Rusforebygging og folkehelse	
AAH – Tilskudd til oppbygging og videreutvikling av IKS (NoRoSun) mellom 9 kommuner i nord-Rogaland og Sunnhordland	126 500,00
AAH – Alkoholovsnettverket i Rogaland – samling i oktober i samarbeid med Fylkesmannen	50 000,00
AAH – Tilskudd til kompetansekurs for skjenkekontrollørene i Sør-Rogaland	75 000,00
Tidlig Intervensjon (TI)	
Barn i rusfamilier (BIR) – innsats i kommunene Lund, Eigersund, Sokndal og Time – eget program	362 563,00
Barn i rusfamilier (BIR) – tilskudd til kommunene Lund (30 000), Eigersund (25 000), Sokndal (18 000) og Time (30 000)	103 000,00
TI – Haugalandsløftet – tilskudd til opplæring innen psykologisk førstehjelp	26 500,00
BTI – tilskudd til kommunene Sveio, Fitjar og Kvinnherad à kr. 50 000	150 000,00
Motiverende Intervju – MI	34 497,00
Rusbehandling på alle nivå (i kommunene)	
Tverrfaglig samarbeid og taushetsplikten – Nordfylket	20 000,00
Tilskudd til gjennomføring av overdosekonferansen i 2016	80 000,00
FAS/FASD – Haugesund	21 401,00

FAS/FASD – Stavanger	52 682,00
RUSDAG 2016 – Helse Fonna	21 170,00
RUSDAG 2016 – Helse Stavanger	970,00
Grunnkurs i rus og psykisk helse	15 188,00
Disponert i 2016	1 139 471,00

KAP. 8 OVERSIKT OVER ANSATTE VED KORUS VEST STAVANGER I 2016 – ANTALL, ÅRSVERK OG KOMPETANSE

Navn:	Stilling:	Utdanning:	Arbeidsområder:	Begynt/ sluttet 2016:	Stillings- brøk:
Ingve Kindervaag	Seniorrådgiver	Helse (sykepleie), samfunnsfag, administrasjon og ledelse.	Virksomhetsleder frem til 1.april 2015. Folkehelseområdet. Bidra i implementering og gjennomføring av tiltak, recovery-nettverk (KS) m.m.	Begynt som rådgiver 01.04.2016	100%
Åsa Sjøgren	Rådgiver	Sykepleier med videreutdanning i psykisk helse, pedagogikk og rusforebygging.	Tidlig Intervensjon og prosjektleder for Virus (50%), m.m.		100%
Silje Lill Rimstad	Rådgiver	Klinisk sosionom/ familieterapeut, Master i rus, vold, traumer og selvmordsforebygging	Teamleder for Rusbehandling: Motiverende Intervju (MI), grunnopplæring i rus og psykisk helse, statlige veiledere og rundskriv, m.m.		100%
Ingunn K. Svendsen	Spesialrådgiver	Klinisk spesialist i psykiatrisk sykepleie, veileder.	Rusmiddelforebygging og folkehelse med fokus på ansvarlig alkoholhåndtering (AAH) og Alor-satsingen, m.m.		100%
Inger Eide Robertson	Rådgiver/Leder	Sosiolog, Phd-kandidat.	Rusmiddelforebygging og folkehelsearbeid, UngData, Recovery/brukerperspektivet, m.m. Virksomhetsleder fra 1.4.2016	Begynte som leder 01.04.2016	100% (RAS dekker 20%)

Sven Gustafsson	Rådgiver	Sosionom, master i sosialt arbeid.	Rusmiddelforebygging og folkehelsearbeid. UngData, BrukerPlan og planarbeid i kommunene		100%
Ingrid R. Strømsvold	Rådgiver	Sosionom, videreutdanning i psykisk helse, veiledning. Påbegynt master i Helse-vitenskap – fordypning i rus	Tidlig Intervensjon, grunnopplæring i rus, Motiverende samtale (MI), m.m.		100%
Marit Vasshus	Kommunikasjonsrådgiver	Journalist cand.mag, Master of Management del1; Public Relations and Corporate communications BI psykologi grunnfag, statistikk, Organisasjonspsykologi, barnevernspedagog.	Kommunikasjonsansvarlig. Redaktør for KoRus-nettsider, artikler til Rusfag magasinet, artikler til KoRus-nettsider, redaktør for kurs og konferanse katalog 2016, koordinator årlige nasjonal konferanse ”Mot til å se - evne til å handle”, (Tidlig intervensj), Nyhetsposter til sosiale medier :Facebook		50 %
Anne S. Selbekk	Rådgiver	Sosiolog, Phd-kandidat (ferdig sommeren 2015).	Tidlig Intervensjon: Familieperspektivet., m.m.		60%
Maren Løvås	Rådgiver	Barnevernspedagog, sosialantropolog og familierapeut. Master i familierapi sommeren 2015	Tidlig Intervensjon – barneperspektivet, BIR, ”Mot til å se – evne til å handle”, multisenterstudien, m.m.		100%
Bernt Netland	Rådgiver	Sosionom med videreutdanning i forebyggende arbeid.	Tidlig Intervensjon i Helse Fonna - ”Haugalandsløftet”, ”skolefraværprosjektet, BTI, m.m.		50%

KAP. 9 REGNSKAP FOR KORUS VEST STAVANGER – 2016

Revisorgodkjent regnskap for KoRus vest Stavanger – 2016 sendes seperat.